



Una imatge del Turó de la Peira, un dels espais de Barcelona dels quals parla Llorenç Soldevila
GABRIEL MASSANA



GEOGRAFIA
LITERÀRIA
BARCELONA NOVA
I EL BARCELONÈS
Llorenç Soldevila

Editorial: Pòrtic
Barcelona, 2016
Pàgines: 312
Preu: 22,50 euros

Libres

“Després de la manifestació del dia trenta d’abril, que ens havia deixat sense esma, per allò de les corredisses, els brams i la por, es va convocar la concentració del Primer de Maig al Turó de la Peira. [...] A les quatre, el nostre petit grup es trobà dalt del Turó: no hi havia ni una ànima. [...] Res, silenci. Un silenci que no era silenci. No sé com explicar-ho, diria que era un silenci ple. Potser ple de la nostra por o la nostra incompetència per a entendre el que passava.” Aquestes línies de *De quan ens creïem els fills del sol* narren els fets que va viure Montserrat Roig en la concentració anti-franquista d’estudiants al Turó de la Peira l’1 de maig del 1968. Trobo el fragment en una antologia sorprenent que em serveix sovint de lectura per a minuts, *Barcelona nova i el Barcelonès*. Nou volum de la col·lecció *Geografia literària*, un projecte ambiciós de Llorenç Soldevila que ja ha recorregut el mapa literari de les comarques lleidatanes, l’Alt Pirineu i l’Aran, les Terres de l’Ebre, el Camp de Tarragona i les comarques barcelonines.

Aquesta sèrie editada per Pòrtic recopila l’expressió literària, de la més recent a la més reculada, que hagi il·lustrat la geografia del territori. El volum que tinc a les mans, el tercer dedicat a Barcelona, completa la mirada literària del llarg camí de la ciutat i el Barcelonès. El tríptic barceloní recorre cada carrer, casa i plaça on la literatura ha deixat la seva empremta per convertir-se en una dimensió més d’aquests espais. És el cas del Turó de la Peira, portador d’una història fosca: “Quan vam ésser dalt de tot del Turó, vam topar-nos de sobte amb dos senyors que duïen americana. [...] Mentre ensenyàvem la documentació, el que tenia

Paisatges, caràcters i literatura

els ulls tristos s’abraonà damunt l’altra noia i la començà a estossinar de valent. Sobre tot els ovaris. Nosaltres no vam fer res per a defensar-la. Ens convertíem en estàtues. De cua d’ull vaig mirar el rostre dels meus companys: el tenien de color de cera i jo vaig notar que em mullava tota. El policia dels ulls tristos havia reconegut la nòvia del líder castigat a l’Àfrica i s’hi rabejava amb la mateixa fúria de la criatura que destrossa la joguina més estimada del seu enemic. Després ens feren baixar per una escaleta a una bassa sense aigua. Hi trobarem altres detinguts.”

Montserrat Roig va copiar un trosset de vida i de paisatge en l’aigua neta de la literatura. La gràcia de la *Geografia literària* és dur plegats aquests dos medis, acompanyar cada indret amb textos, fotografies i útils comentaris. La diversitat que presenta, d’indrets, imatges i instants del país i la ficció en fan una aportació singular, perquè

convida a una lectura més complexa i significativa. Soldevila hi ha organitzat el relat obert i suggeridor que la literatura ha destil·lat del territori, i què en surt? És, en el fons, un collage en forma de dietari geogràfic teixit de retalls de veus i espais convertit en una imatge plural d’aquesta cultura. Cada text ha galvanitzat per sempre un moment precís del temps que s’esmuny i de l’espai que s’hi endú, fixant-hi mirades individuals, però també una de col·lectiva. Una geografia literària parla d’indrets que ja no existeixen, uns segons perennes com els que llegiem de Montserrat Roig, però

El tríptic barceloní recorre cada carrer

tots interpellant-se diuen la identitat que la variada paleta de la literatura ha dibuixat del país.

El pròxim lliurament, dedicat a les comarques gironines, ha d’aparèixer aquesta tardor. Més endavant arribaran els esperats volums del País Valencià, de les Illes Balears i les Pitiüses, i de l’Alguer, Andorra i la Catalunya del Nord i Ponent. Haurem completat així una inestimable aproximació al relat evocador del territori, a la panoràmica dels paisatges urbans, naturals i humans, i als caràcters que s’hi han identificat en el decurs dels dies. Si això ens comunica res és que la literatura omple el silenci del temps i dóna veus a l’espai. *